

Міністерство культури України
Музей історії Десятинної церкви

**Виставка листівок і фотознімків
кінця ХІХ – початку ХХ ст.
із зображеннями
Десятинної церкви
Різдва Пресвятої Богородиці
архітектора В. Стасова**

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ДЕСЯТИННОЇ ЦЕРКВИ

Київ – 2013

Софіївська площа з видом на Десятинну церкву і пам'ятник Богдану Хмельницькому. Відкритий лист. Росія. Всесвітній Поштовий Союз. Листівка Д. Маркова. Київ, вул. Хрещатик, 41. 1904–1917 рр.

Десятинна церква Різдва Пресвятої Богородиці, спроектована архітектором Василем Петровичем Стасовим і освячена 15 липня 1842 року, займала не останнє місце в такому виді мистецтва, як фотографування. Згодом ці фотографії отримали своє відображення в поштових листівках кінця ХІХ – початку ХХ століття.

Десятинна церковь въ Києвѣ.

Десятинна церква в Києві. Вигляд з Андріївського узвозу. Відкритий лист. Хромолітографія Києво-Печерської Лаври. 1912 р.

Десятинная церковь Рождества Пресвятой Богородицы, спроектированная архитектором Василием Петровичем Стасовым и освященная 15 июля 1842 года, занимала не последнее место в таком виде искусства, как фотографирование. Впоследствии эти фотографии получили свое отражение в почтовых открытках конца XIX – начала XX века.

Десятинна церква Різдва Пресвятої
Богородиці. Хромолітографія.
Кінець XIX – початок XX ст.

Дане видання представляє особливий вид поштових листівок для «відкритих листів», що надсилалися без конвертів. Вони з'явилися у Європі на стику поштової та видавничої галузей. Одним з різновидів ілюстрованих листівок стала «документальна листівка», на лицьовому боці якої було надруковано фотокартку.

Десятинна церква. Київ.
Світлодрук С.В. Кульженка. 1900 р.

Данное издание представляет особый вид почтовых открыток для «открытых писем», которые отправлялись без конвертов. Они появились в Европе на пересечении почтовой и издательской отраслей. Одной из разновидностей иллюстрированных открыток стала «документальная открытка», на лицевой стороне которой была напечатана фотография.

Десятинна церква. Світлодрук.
Кінець XIX – початок XX ст.

Нерідко для сучасних дослідників саме поштові листівки є чи не єдиним збереженим джерелом для вивчення вигляду тієї чи іншої місцевості, тієї чи іншої пам'ятки історії та культури. Мета цього буклету – показати інформативну цінність документальних листівок для дослідження архітектурного обличчя Києва межі XIX–XX століть, насамперед Десятинної церкви Різдва Пресвятої Богородиці.

Десятинна церква (L'eglise Dessiatinnaia).
Київ у 70-х роках XIX ст. (Kief il y a trente
ans). Відкритий лист. На користь громади
св. Євгенії. Т-во Голика і Вілборга. 1900–1904 рр.

Нерідко для сучасних дослідників саме відкриття єдиним збереженим джерелом для вивчення виду цієї чи іншої місцевості, того чи іншого пам'ятника історії та культури. Мета цього буклета – показати інформативну цінність документальних відкриттів для дослідження архітектурного вигляду Києва на рубежі XIX–XX століть, зокрема Десятинної церкви Різдва Пресвятої Богородиці.

Десятинна церква. Київ.
(Dessjatin-Kirche. Kiew). Поштова картка.
Кінець XIX – початок XX ст.

Листівки із зображенням «стасівської» Десятинної церкви були поширені не тільки в Російській імперії, а й далеко за її межами. Вони відзначали місце, де колись височів перший мурований кафедральний собор християнської Русі – Десятинна церква Пречистої Богородиці кінця X століття.

Десятинна церква. Київ. Володимирська вулиця. Андріївський собор (Eglise Dessiatinnaia. Kiev. Cathédrale de St. André. Rue Vladimirskaya). Факсимільне видання центру відродження при УПЦ КП із зібрання київського колекціонера В. Киркевича. ХХ ст.

Открытки с изображением «ставровской» Десятинной церкви были распространены не только в Российской империи, но и далеко за ее пределами. Они отмечали место, где когда-то возвышался первый каменный собор христианской Руси – Десятинная церковь Успения Богородицы конца X века.

Поділ. Кожум'яки. Київ у 70-х роках XIX ст.

Даний буклет презентує шістнадцять зображень Десятинного собору кінця XIX – початку XX століття з приватної колекції співробітників Науково-екскурсійного відділу та сектору методичної роботи Музею історії Десятинної церкви Антона Володимировича та Оксани Святославівни Ковалів.

**Десятинна церква (Eglise Dessiatinnaia).
Відкритий лист. Росія. Всесвітній Поштовий
Союз. З фотографії Гудшона і Губчевського.
1911 р.**

**Этот буклет представляет шест-
надцать изображений Деся-
тинного собора конца XIX –
начала XX века из частной
коллекции сотрудников На-
учно-экскурсионного отдела и
сектора методической работы
Музея истории Десятинной
церкви Антона Владимирови-
ча и Оксаны Святославовны
Коваль.**

Київ.—Київ. № 41.
Присутствених мість.—Les tribunaux.

Присутні містя. Київ.
Фототипія Шерера, Набгольця і Ко (Москва)

До сьогоднішнього дня такі листівки зберігаються в приватних і державних колекціях в Україні, Російській Федерації, Сполучених Штатах Америки та деяких країнах Європи.

Десятинна церква Різдва Пресвятої Богородиці. Вигляд з «Бабиного торжка». Фотографія. 1880 р.

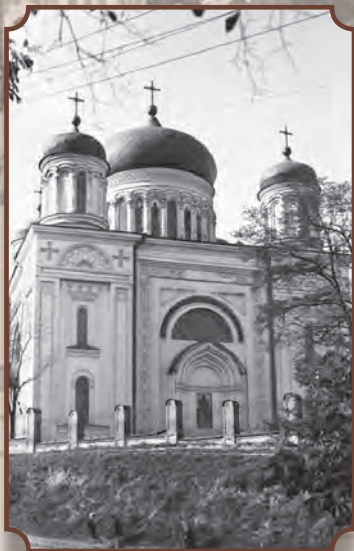
До сьогодняшнього дня такіе откритки хранятся в частных и государственных коллекциях в Украине, Российской Федерации, Соединенных Штатах Америки и некоторых странах Европы.

Десятинная церковь въ Киевѣ.

Десятинна церква в Києві. Хромолітографія.
Кінець XIX – початок XX ст.

Десятинна церква Різдва Пресвятої
Богородиці у 20-х роках XX ст. Центральний
державний кінофотофоноархів України
імені Г.С. Пшеничного

Світлодрук С. В. Кульженка. Київ.
Десятинная церковь.

**Десятинна церква. Київ.
Світлодрук С.В. Кульженка. 1900 р.**

**Десятинна церква Різдва Пресвятої
Богородиці у 20-х роках ХХ ст. Центральний
державний кінофотофоноархів України
імені Г.С. Пшеничного**

Desiatynna church of Blessed Virgin Nativity, projected by the architect Vasiliy Petrovich Stasov and sanctified in July 15, 1842, played a significant role in a such kind of art as photography. Afterwards those photos were reflected in postcards in the end of XIX – beginning of XX centuries.

That issue represents a specific kind of postcards for “open letters”, sent without envelopes. They appeared in Europe on the intersection of postal and publishing fields. A “documental postcard” appeared to be a type of illustrated postcards; there was a photo printed on the face.

In many cases those postcards appeared to be the only available source of the image of a particular landscape, various historical and cultural monuments. The aim of this pamphlet is to show the informative value of the documental postcards for research of architecture image of Kyiv beginning of XX century, mainly of Desiatynna church of Blessed Virgin Nativity.

The postcards with the view of Desiatynna church (according to Stasov) were wide-spread within Russian Empire, but even beyond. They displayed the place where once stood the first stone cathedral of Kievan Rus – Desiatynna church of the Virgin Mary, end of X century.

The pamphlet includes 14 images of Desiatynny cathedral of the end of XIX – beginning of XX centuries from the private collection of research workers of excursion department and methodological sector of Museum of the history of Desiaynna church , Anton and Oksana Koval.

Up to these days such postcards are kept in private and national collections in Ukraine, Russia, USA and some of the European countries.

There was an opening of the exhibition of postcards and photos of the end of XIX – beginning of XX centuries with the images of Desiatynna church of Blessed Virgin Nativity, by architect V. Stasov on September 11, 2013 in the conference hall of the Museum of the Desiatynna church. The event was devoted to 1025-th anniversary of the Baptism of Rus.

Місцезнаходження
Музею історії Десятинної церкви
м. Київ, вул. Володимирська, 6/1
Тел.: (044) 246-47-62
mdch.kiev.ua

11 вересня 2013 року в конференц-залі Музею історії Десятинної церкви відбулося відкриття виставки листівок і фотознімків кінця XIX – початку XX століття із зображеннями Десятинної церкви Різдва Пресвятої Богородиці архітектора В.П. Стасова, присвяченої 1025-річчю Хрещення Київської Русі.

11 сентября 2013 года в конференц-зале Музея истории Десятинной церкви состоялось открытие выставки открыток и фотоснимков конца XIX – начала XX века с изображениями Десятинной церкви Рождества Пресвятой Богородицы архитектора В.П. Стасова, посвященной 1025-летию Крещения Киевской Руси.

There was an opening of the exhibition of postcards and photos of the end of XIX – beginning of XX centuries with the images of Desiatynna church of Blessed Virgin Nativity, by architect V.P. Stasov on September 11, 2013 in the conference hole of the Museum of the Desiatynna church. The event was devoted to 1025-th anniversary of the Baptism of Rus.